Posudek na diplomovou práci Karolíny Vrublové

Podoby paměti v románech Lídii Jorgeové

Karolína Vrublová se ve své diplomové práci zabývá románovou tvorbou současné portugalské spisovatelky Lídii Jorgeové, a sice se zaměřením na paměť jako prostředek zkoumání národní a kulturní identity. Pro detailní zkoumání si vybrala dva romány: *Pobřeží šepotů* z roku 1988 a *Zahradu bez hranic* z roku 1995. Přestože obě prózy od sebe dělí pouhých sedm let, soustředí se na dva odlišné momenty portugalských politických a kulturních dějin: na problematiku rozpadu portugalské koloniální říše a na obtížné hledání portugalské identity po včlenění Portugalska do evropských politickohospodářských struktur. Z tohoto hlediska byl výběr rozebíraných textů velmi šťastný, protože vedle sebe umožňuje postavit pohled na dvě zásadní otázky nejnovější portugalské historie, a to v rámci jednoho autorčina tvůrčího období.

V případě prvního rozebíraného textu, *Pobřeží šepotů*, „románu boření mýtů", vyšla diplomantka z podvojné optiky, již román explicite nabízí, totiž z pohledu mužského pozorovatele, který byl jako novinář součástí politického dění v Angole, a z pohledu ženy, která celou situaci posuzuje zvenčí. Diplomantka nejprve podává pečlivý popis mužova „vyprávění" i ženina „komentáře" a poté se soustředí na tři okruhy, které se z paměti vypovídajících osob vynořují: na prostor hotelu, který je jakýmsi portugalským mikrosvětem v cizím africkém světě, na zobrazované dílčí světy, totiž svět domorodců, válečné fronty a ženského zázemí, a nakonec se věnuje představě hrdiny, jejímž prostřednictvím dokáže uchopit ideologickou stránku koloniální války. Vzhledem k tomu, že diplomantka měla k dispozici značné množství dílčích, navzájem nesourodých sekundárních pramenů, je třeba ocenit, že dokázala své téma nakonec uchopit s přesvědčivostí a logickou soudržností.

V druhém analyzovaném textu, románu *Zahrada bez hranic*, který nazývá „románem hledání identity", nalezla diplomantka podobnou podvojnost jako v románu předchozím. Tentokrát se skrývá v rozdílu mezi prvním a druhým patrem domu U papouška, kde nad sebou bydlí rodina vlastnící dům a její mladí podnájemníci – ti, kteří zažili dobu diktatury a Karafiátovou revoluci, a ti, pro které se život odehrává ponejvíce v rozostřené přítomné chvíli. Struktura románu je ovšem tentokrát podstatně složitější a výsledkem je skutečná mnohohlasá próza, v níž se diplomantka zorientovala s obdivuhodnou jistotou. Dokázala věnovat patřičnou pozornost symbolickému rozměru výpovědí (prostor „domu" jako jediný fyzický prostor spojující různé, prostor „pokoje" jako prostor individuální identity otevřené, resp. uzavřené druhým, prostor zahrady bez hranic jako bezbřehého postmoderního chaosu),

přitom ale projevila velkou vnímavost i pro kompoziční stránku románu, jak o tom svědčí kapitola „Obraz románu" a její podkapitoly Vypravěčka a mapa, Puzzle – mozaika a Gradace – opakování.

Karolína Vrublová při psaní své diplomové práce prokázala řadu kvalit. Výběrem současné, čtenářsky rozhodně ne snadné autorky, jíž dosud v českém prostředí nebyla věnována téměř žádná pozornost, projevila odvahu pustit se na neznámý terén bez pevných, časem prověřených opor. V autorčině obsáhlém díle dokázala vyhmátnout dva texty, na nichž se jí podařilo ukázat, že otázka paměti je pro Jorgeovou skutečně klíčová a že na sebe bere velmi různé podoby, vždycky ale nějak souvisí s otázkou portugalské identity. Ke svému tématu si diplomantka dokázala vyhledat a opatřit velké množství u nás běžně nedostupné portugalské sekundární literatury, samostatně se dobrala dalších užitečných českých pramenů a dokázala je vhodně přiložit ke studovaným prózám, jak o tom svědčí výborně volené (a vesměs dobře přeložené) doklady v textu. S výhradami vyslovenými v průběhu konzultací dokázala pracovat s pokorou a tvůrčím způsobem je zhodnotit.

Jistým nedostatkem práce snad může být určitá bezradnost na cestě od cenných dílčích postřehů k obecnějším závěrům, k nimž romány Lídii Jorgeové vybízejí. Je také škoda, že po sobě diplomantka výsledný text lépe nepřečetla a nevyhnula se některým formálním chybám, včetně příležitostných hrubek, nemluvě o skutečně hanebném anglickém a nevalném portugalském resumé.

Mgr. Šárka Grauová

19. 5. 2008

Prof. PhDr. Anna Housková, CSc.